

5.

Wartość wspólnoty braterskiej i koleżeńskiej

I. PROSPEKT WARTOŚCI

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój społeczny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Odpowiedzialność za drugiego człowieka

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Umiejętność rezygnacji z osobistych celów dla dobra bliźniego¹

¹ „Miłość stanowi największe przykazanie społeczne. Szanuje drugiego i jego prawa. Wymaga praktykowania sprawiedliwości i tylko ona nas do tego uzdalnia. Jest natchnieniem dla życia będącego darem z siebie. «Kto będzie się starał zachować swoje życie, straci je; a kto je straci, zachowa je» (Łk 17,33)”. KKK 1889.

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Na czym polega braterstwo powszechne²?
- Obowiązki wynikające z braterstwa powszechnego.
- Odpowiedzialność braterska.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIA, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Każdy człowiek jest moim bliźnim wyznaczonym mi przez Boga.
- Należy być odpowiedzialnym za dobro innych.
- Moje pojedyncze decyzje mają wpływ na innych.

Zasady

- Kieruję się dobrem drugiego.
- Nie przedkładam swoich celów i dążeń nad mojego bliźniego.
- Potrafię zrezygnować z własnych korzyści, jeśli przynoszą one szkodę innym.
- Moje wybory mają wpływ także na życie innych ludzi.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Wychowanie w rodzinie powinno przygotowywać do tworzenia dojrzałych relacji międzyludzkich.
- Należy stymulować wrażliwość młodego człowieka na obecność i potrzeby bliźniego.
- Trzeba uczyć umiejętności dzielenia się z innymi.

Zasady

- Zachęcam moje dziecko do bezinteresownych działań na rzecz drugich.
- Pokazuję, że warto zrezygnować z własnych dążeń, jeśli są one sprzeczne z dobrem bliźnich.
- Uczę poczucia odpowiedzialności za dobro drugiego człowieka.

² „Bóg, który wszystko otacza ojcowską opieką, zechciał, by wszyscy ludzie tworzyli jedną rodzinę i odnosili się do siebie nawzajem w duchu braterstwa. Wszyscy bowiem, stworzeni na podobieństwo Boga, który «z jednego człowieka wywiódł cały rodzaj ludzki, aby zamieszkiwał całą powierzchnię ziemi» (Dz 17,26), powołani są do jednego i tego samego celu, to jest do Boga samego». KDK 24.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Szkoła jest środowiskiem sprzyjającym budowaniu relacji braterskich.
- Wychowawcy powinni promować postawę otwartości na innych i zaangażowania w dobro drugiego człowieka.
- Atmosfera w klasie powinna służyć budowaniu więzi koleżeńskich, a szczególnie bezinteresownej pomocy.

Zasady

- Uświadamiam młodym ludziom, jak wiele zyskują, poświęcając własny wolny czas, wysiłek i umiejętności dla innych.
- Rozmawiam z uczniami o negatywnych stronach obojętnej postawy względem drugiego.
- Troszczę się o to, żeby każdy uczeń zawsze czuł się potrzebny i był mile widziany.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Uczniowie przynoszą na zajęcia wycinki z prasy ukazujące wydarzenia i historie różnych osób, których życie odmieniło się, albo zostało ocalone, dzięki bezinteresowności innych, często nieznanym ludzi. Na podstawie przykładów uczniowie starają się zdefiniować, na czym polega braterstwo powszechne.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Młodzi ludzie odnoszą się do siebie z życzliwością, potrafią bezinteresownie wychodzić naprzeciw potrzebom swoich kolegów i nie koncentrują się wyłącznie na sobie. Nie unikają trudności wynikających ze spotkania z drugim człowiekiem³. Potrafią patrzeć szeroko, uwzględniając nie tylko własne potrzeby, ale i dobro bliźnich.

³ „Człowiek, odkrywając, że Bóg go kocha, pojmując swoją transcendentną godność, uczy się nie poprzestawać na samym sobie i spotykać innych w relacji coraz bardziej ludzkiej. Ludzie odnowieni przez miłość Boga są w stanie zmienić normy oraz jakość stosunków i struktur społecznych. Są oni zdolni nieść pokój tam, gdzie są konflikty, budować i troszczyć się o braterskie relacje tam, gdzie panuje nienawiść, szukać sprawiedliwości tam, gdzie człowiek wyzyskuje człowieka. Jedynie miłość może radykalnie przemienić międzyludzkie stosunki. Każdy człowiek dobrej woli włączony w tę perspektywę może dostrzec szerokie horyzonty sprawiedliwości i ludzkiego rozwoju w prawdzie i dobru”. KNSK 4.

1.10. ZAGROŻENIA

Uczniowie pozostają w izolacji, koncentrują się na własnych celach i dążeniach. Są obojętni na potrzeby innych, nie reagują nawet, gdy na ich oczach komuś dzieje się krzywda. Relacje młodych ludzi z innymi opierają się na interesownych oczekiwaniach. Nie ma poczucia odpowiedzialności za drugiego człowieka i zrozumienia znaczenia braterstwa powszechnego. Istnieje również inne ryzyko, polegające na zatraceniu własnej tożsamości, poprzez natarczywe poszukiwanie akceptacji ze strony drugiego.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Braterstwo to idea więzi osobowej, nawiązująca do uczuć, jakie występują między ludźmi, których łączą więzy krwi. Pojęcie to obejmuje również ludzi niespokrewnionych, ale takich, których relacje cechują się przyjaźnią, solidarnością, bliskością, jednością. Braterstwo jest poczuciem wspólnoty. Uczniowie należą do wspólnoty szkolnej. Grupa rówieśnicza jest środowiskiem socjalizacji młodego człowieka. Człowiek od narodzenia udziela się w wielu grupach – przyjaciół, znajomych, rówieśników, rodzeństwa, w społeczności zawodowej, narodowej, państwowej. Przynależność do jakiejś wspólnoty stwarza poczucie silnego związku z członkami tej grupy. Zaspokaja to podstawowe potrzeby dzieci: potrzebę bliskości, bezpieczeństwa, miłości. Kształtuje się system wartości, światopogląd. Powołaniem każdego z nas jest troska o drugą osobę.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Autorkami książki pt. *Dzieci z Leszczynowej Górki* są Maria Kownacka i Zofia Malicka. Jest to opowieść o trójce rodzeństwa – Ewie, Tomku i Antosiu. Poznajemy również ich rodziców i koleżanki. Tata jest gajowym, a więc dzieci dobrze czują się w lesie, znają zasady w nim panujące. Mają psa Azorka, z którym często wybierają się na spacer do lasu. Dużo czasu spędzają na świeżym powietrzu. Są pomysłowe, potrafią wymyślać sobie zabawy. Dzieci są bardzo życzliwe i uczynne.

– Tomuś, ty jesteś syn gajowego i nie będziesz się bał nocować w lesie, prawda?

– Będę się bał! – ryknął Tomek.

– Jak się będziesz bał, to cię zostawię!

– Już nie bę-bę-bę-będę! Nie zo-zo-zo-zostawiaj mnie!

– Nie zostawię cię! Nie bój się! – objęła Ewa brata za szyję, ucałowała spłakane oczki i ułożyła jego główkę na swoich kolanach.

Tomek usnął spłakany i zmęczony, Ewę teraz dopiero ogarnęła trwoga i niepokój. Gdyby mieli ze sobą coś cieplejszego – w nocy w lesie jest bardzo zimno, a oni w letnich ubrankach. Ewie się zdawało, że tak dobrze zna las. Ściemnia się coraz bardziej. Odzywają się jakieś dziwne ptasie głosy, po krzakach coś szeleści. Słońce już zaszło na pewno, po plecach pociąga chłodem. Ewa otula Tomka własną chusteczką z głowy. A może by go zbudzić i iść dalej? Ale on taki zmęczony i dokąd iść? A co będzie, jeżeli spotkają stado dzików? Wilków nie ma w tych lasach, ale dzików jest dużo! Tomek na drzewo nie wejdzie ani na gałęzi się nie utrzyma. Co tu robić?

Ewa nie płacze i nie lamentuje, Ewa jest dzielną dziewczyną, córką gajowego, wie, że jakoś musi sobie poradzić.

M. Kownacka, Z. Malicka, *Dzieci z Leszczynowej Góry*, Oficyna Wydawnicza Gościński & Prętnicki, Poznań 2017, s. 44-45.

Przedstawiony fragment dotyczy sytuacji, w której Tomek i Ewa, dwójka małych dzieci, znalazła się sama w lesie. Dzieci spacerowały tak długo, aż straciły rachubę czasu i zastała je noc. Dzieci zabłądziły w lesie, oboje bardzo się bali. Ewa martwiła się o brata, próbowała znaleźć rozwiązanie, aby bezpiecznie zaprowadzić go do domu. Wiedziała, że nie może wpaść w rozpacz, ponieważ to wywołałoby jeszcze większą panikę. Zdawała sobie sprawę z zagrożeń, np. z obecności dzikich zwierząt, ale nie dawała tego po sobie poznać. Musiała zachować się odpowiedzialnie. Działała na rzecz dobra i pożytku wspólnego. Zachowała się bardzo dojrzałe.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Niech orędzie o Bożym miłosierdziu zawsze znajduje odbicie w dziełach miłosierdzia ludzi. Trzeba spojrzenia miłości, aby dostrzec obok siebie brata, który wraz z utratą pracy, dachu nad głową, traci możliwość godnego utrzymania rodziny i wykształcenia dzieci, doznaje poczucia opuszczenia, zagubienia i beznadziei.

Jan Paweł II. *Słowa do Polaków. Myśli na każdy dzień*, red. P. Ślabeck, Wydawnictwo M, Kraków 2002, s. 158.

„Jeden drugiego brzemiona noście” – to zwięzłe zdanie Apostoła jest inspiracją dla międzyludzkiej i społecznej solidarności. Solidarność – to znaczy jeden i drugi, a skoro brzemię, to brzemię niesione razem, we wspólnocie. Więc nigdy: jeden przeciw drugiemu. Jedni przeciw drugim. I nigdy „brzemię” dźwigane przez człowieka samotnie. Bez pomocy innych.

Jan Paweł II, *Homi-
lia w czasie Mszy
św. odprawionej
dla świata pracy*,
Zaspa, 12.06.1987,
w: tegoż, *Pielgrzymki
do Ojczyzny...*, dz. cyt.,
s. 494.

Tradycja chrześcijańska nigdy nie uznała prawa do własności prywatnej za absolutne i nienaruszalne i podkreślała społeczną funkcję wszelkiej formy własności prywatnej. Święty Jan Paweł II zdecydowanie przypomniał tę doktrynę, mówiąc, że „Bóg dał ziemię całemu rodzajowi ludzkiemu, aby utrzymywała wszystkich jego członków, nie wykluczając ani nie wyróżniając nikogo”. Są to mocne i doniosłe słowa.

LS 93.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Jeśli na przykład brat lub siostra nie mają odzienia lub brak im codziennego chleba, a ktoś z was powie im: „Idźcie w pokoju, ogrzejcie się i najedzcie do syta!” – a nie dacie im Tego, czego koniecznie potrzebują dla ciała – to na co się to przyda?

Jk 2,15-16;
por. Pwt 15,11.

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Powinno wzbudzać w nas przerażenie to, że strumień miłosierdzia nie może przeniknąć do naszego serca tak długo, jak długo nie przebaczyliśmy naszym winowajcom. Miłość, podobnie jak Ciało Chrystusa, jest niepodzielna: nie możemy miłować Boga, którego nie widzimy, jeśli nie miłujemy brata i siostry, których widzimy. Gdy odmawiamy przebaczenia naszym braciom i siostram, nasze serce zamyka się, a Jego zatwardziałość sprawia, że staje się ono niedostępne dla miłosiernej miłości Ojca: przez wyznanie grzechu nasze serce otwiera się na jego łaskę.

KKK 2840;
por. 3; 84.

IV. LITERATURA

- Dziewiecki M., *Komunikacja pastoralna*, Wydawnictwo Salwator, Kraków 2006.
- Franciszek, *Encyklika Laudato si'*, wyd. Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2015.
- Jan Paweł II, *Homilia w czasie Mszy św. odprawionej dla świata pracy*, Zaspą, 12.06.1987, w: tegoż, *Pielgrzymki do Ojczyzny: 1979, 1983, 1987, 1991, 1995, 1997, 1999, 2002. Przemówienia, homilie*, red. J. Poniewierski, wyd. Znak, Kraków 2012, s. 494-500.
- Jan Paweł II, *Słowa do Polaków. Myśli na każdy dzień*, red. P. Słabek, K. Chojnacka, Wydawnictwo M, Kraków 2002.
- Kownacka M., Malicka Z., *Dzieci z Leszczynowej Górki*, Oficyna Wydawnicza Gościański & Prętnicki, Poznań 2017.
- Papieska Rada Iustitia et Pax, *Kompendium nauki społecznej Kościoła*, tłum. D. Chodyniecki, wyd. Jedność, Kielce 2005.
- Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Biblia Tysiąclecia*, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.
- Olech J., *Dynastia Miziołków*, Wydawnictwo Literatura, Łódź 2018.
- Sobór Watykański II, *Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym [Gaudium et spes]*, w: tegoż, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, red. M. Przybył, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 526-606.
- Vertemate L., *Błogosławione braterstwo. Rozważania biblijno-duchowe*, tłum. J. Chapska, wyd. Apostolicum, Ząbki 2004.